

Ілияс — Он саны

Jeff Pippenger

2023-10-13

1856

Миллерит қозғалысы Ишая кітабының жетінші тарауында б.з.д. 742 жылы басталған алпыс бес жылдық пайғамбарлықпен бейнеленді. Ишаяның тарихында орын алған сол алпыс бес жыл 1798 жылдан 1863 жылға дейінгі алпыс бес жылды бейнелейді. Альфа мен Омега әрдайым бастауымен бірге ақырын көрсетеді. Алпыс бес жылдық пайғамбарлық Исраилдің солтүстік және оңтүстік патшалықтарына қарсы жеті есе қарғысты айқындайды. Солтүстік патшалыққа қарсы алғашқы жеті есе б.з.д. 723 жылы, Ишая Ахаз патшаға осы болжамды айтқаннан он тоғыз жыл өткен соң, басталды. Оңтүстік патшалыққа қарсы соңғы жеті есе алпыс бес жылдың соңында, б.з.д. 677 жылы, басталды.

Ефремге қарсы жеті уақыттық алғашқы қарғыс 1798 жылы аяқталды; бұл Даниял кітабының сегізінші және тоғызыншы тарауларындағы Ұлай өзені туралы аянның мөрі ашылған ақыр заман еді. Бұл пайғамбарлық тұрғыдан бірінші періштенің хабарының келуін де, Миллерлік қозғалыстың пайғамбарлық басталуын да белгіледі. Яһудаға қарсы жеті уақыттық соңғы қарғыс 1844 жылы аяқталды, бұл үшінші періштенің хабарының келуі еді. Он тоғыз жылдан кейін, 1863 жылы, болжамның басында бейнеленген алпыс бес жыл Миллерлік қозғалыстың аяқталуын және Лаодикиялық Жетінші күн адвентистері шіркеуінің басталуын белгіледі. 1863 жылдан жеті жыл бұрын, 1856 жылы, Джеймс Уайт Миллерлік қозғалыстың Филадельфия шіркеуі болудан қалып, Лаодикия шіркеуіне айналғанын айқындай бастады. Оның немересі Эллен Уайттың өмірбаянын жазғанда, 1856 жылдың тарихы мен Лаодикиялық хабар туралы жазады.

«Лаодикеяға арналған хабар»

«Сенбіні сақтайтын адвентистер Аян кітабының 2 және 3-тарауларындағы жеті қауымға арналған хабарлар ғасырлар бойындағы мәсіхшілік қауымының тәжірибесін бейнелейді деген ұстанымды қабылдаған еді. Олардың қорытындысы бойынша, Лаодикеядағы қауымға арналған хабар өздері енді атаулы адвентистер деп атайтын, жетінші күнгі сенбіні қабылдамаған адамдарға қатысты болды. 9 қазандағы Review басылымындағы қысқа редакциялық мақалада Джеймс Уайт ой салатын бірнеше сұрақ көтерді; ол оларды мынадай сөздермен бастады:»

«Жаңадан қайтадан: “Күзетші, түн туралы не айтасың?” деген сұрақ көтеріле бастады. Қазіргі уақытта тек өзіне қатысты тақырыпқа назар аударту үшін қойылатын бірнеше ғана сұраққа орын бар. Толық жауап, біз сенеміз, жуық арада берілетін болады.—Review and Herald, 1856 ж. 9 қазан.»

«Ол қойған он бір сұрақтың ішінде дәл алтыншысы Лаодикеялықтарға дөп тиді.»

«6. Лаодикеялықтардың күйі (жылы шала, не суық емес, не ыстық емес) үшінші періштенің хабарын ұстанатынын мойындайтындардың қауымының жағдайын дәл бейнелемей ме? — Ibid.»

«Соңғы сұрақ бұл мәселені айқын ашады:

“11. Егер халық ретіндегі біздің жағдайымыз осындай болса, онда Шынайы Куәгердің «кеңесіне» құлақ аспайынша, Құдайдың рақымына үміт артуға шынайы негізіміз бар ма? Мен саған отта тазартылған алтынды, бай болуың үшін; ақ киімді, киінуің үшін және жалаңаштығыңның ұяты көрінбеуі үшін; сондай-ақ көруің үшін көзіңе жағатын емді Менен сатып алуға кеңес беремін. Мен жақсы көретіндердің бәрін әшкерелеп, жазалаймын; сондықтан құлшынысты болып, тәубеге кел. Міне, Мен есік алдында тұрмын да қағамын: егер кімде-кім Менің даусымды естіп, есікті ашса, Мен оған кіріп, онымен бірге ас ішемін, ал ол Менімен бірге. Жеңіп шыққанға Мен Өз тағымда Өзіммен бірге отыруға рұқсат етемін, қалай Мен де жеңіп шығып, Әкеммен бірге Оның тағында отырған болсам. Аян 3:18–21.—Сонда.”

«Мәселенің ақиқаты Джеймс Уайттың санасында енді ғана айқындала бастағаны анық. Review журналының келесі санында дәл осы атаумен жеті қауымға арналған жеті бағандық баяндама жарияланды. Ол кіріспе сөзінде былай деп мәлімдеді:

«Бұл жеті қауым бүкіл мәсіхшілік дәуірінің аясын қамтитын жеті уақыт кезеңіндегі мәсіхшілік шіркеудің жеті күйін бейнелейді деп түсіну керек деген кейбір қазіргі заманғы түсіндірушілермен біз келісуіміз керек». — Ibid., 1856 ж. 16 қазан.

«Содан кейін ол пайғамбарлықты алып, әрбір қауымды жеке-жеке қарастырды. Жетіншіге — Лаодикея қауымына — келгенде, ол былай деп жариялады:»

Халық ретінде біз үшін осы қауымның мұнды сипаттамасы қандай зор қорлық! Ал бұл қорқынышты сипаттама біздің қазіргі жағдайымыздың мейлінше дәл бейнесі емес пе? Солай; әрі Лаодикея қауымына арналған осы жанды шымырлатар куәліктің күшінен жалтаруға тырысудың еш пайдасы болмайды. Иеміз оны қабылдауға және одан пайда табуға бізге жәрдем етсін.—Сонда.

«Лаодикия қауымына екі бағана арнағаннан кейін, ол өз қорытынды сөздерінде қуатты үндеу жасады:»

«Қымбатты бауырластар, біз дүниені, тәнді және шайтанды жеңуіміз керек, әйтпесе Құдай Патшалығынан үлесіміз болмайды.... Осы іске дереу кірісіп, сеніммен тәубеге келуші Лаодикеялықтарға берілген рақымды уәделерді иемденіңдер. Жаратқан Иенің атымен тұрыңдар да, нұрларың Оның жарылқанған есімінің даңқы үшін жарқырай берсін.—Ibid.

«Даладағы жауап есеңгіретіп жіберерліктей болды. 20 қазанда Огайодан Г. У. Холт былай деп жазды:»

«Иә, мен Құдайдың өсиеттері мен Исаның сеніміне ие үшінші хабарда тұрған біздер осы сөз арналатын шіркеу екенімізге сенемін; әрі көре алуымыз үшін сыналған алтын, ақ

киім және көз майын сұрауға тым ерте кірісе алмаймыз.—Ibid., 1856 ж. 6 қараша.»

«Солтүстік-шығыстан бұл тақырып жөнінде жаңа бір дауыс естілді, ол — Массачусетс штатының Принстон қаласынан шыққан Стивен Н. Хаскеллдің дауысы еді. Бірінші күн адвентісі ретінде ол жиырма жасында уағыздай бастаған болатын; енді, одан үш жыл өткен соң, ол үшінші періштенің хабарында еді. Киелі кітапты терең зерттеген жан ретінде, жеті қауым мәселесін таныстырған Уайттың қысқа бастапқы редакциялық мақаласын көргеннен кейін, ол Review үшін көлемді мақала жазуды жөн көрді:»

«Сілтеме жасалған тақырып бірнеше айдан бері мен үшін терең қызығушылық тудырып келеді.... Мен біраз уақыттан бері Лаодикеялықтарға арналған хабар бізге тиесілі екеніне, яғни үшінші періштенің хабарына сенетіндерге арналғанына, өзім орынды деп санайтын көптеген себептерге байланысты сеніп келемін. Мен олардың екеуін атап өтемін.—Сонда.»

«Ол мұны істеп, өз қорытындыларына екі баған арнайды. Сөзін аяқтай келе, ол былай деп мәлімдеді:

«Үшінші періштенің хабары туралы теория ешқашан, мүлде ешқашан да, әулиелердің әділдігі болып табылатын неке киімінсіз бізді құтқара алмайды. Біз Жаратқан Иеден қорқуда киелікті кемеліне жеткізуіміз керек.—Сонда.»

«Джеймс Уайт Лаодикеядағы қауымға арналған хабар жөніндегі редакциялық мақалаларын жалғастырған сайын, сенбі сақтаушы адвентистердің енді Review беттерінен оқып жатқан ұғымдары таңғаларлық еді, бірақ ойланып, дұға етіп қарастырғанда, олардың орынды екені көрінді. Редакторға жолданған хаттар айтарлықтай жалпы келісімді көрсетті әрі қайта жанданудың басталып кеткенін аңғартты. Қозғау салған бұл хабардың жай ғана қызбалықтан туындамағанын 1857 жылғы сәуірде жарияланған № 3 Куәліктің «Құлшынысты бол да, тәубе ет» атты алғашқы мақаласы растады. Ол былай деп ашылады: «Иеміз маған аянда шіркеудің қазіргі енжар күйіне қатысты кейбір нәрселерді көрсетті, соларды сендерге айтып беремін».—IT, 141-б. Осы еңбекте Эллен Уайтқа шайтанның жердегі өркендеу мен дүние-мүлік арқылы шіркеуге жасаған шабуылдары жөнінде көрсетілгендер баяндалды.» Arthur White, Ellen G. White: The Early Years, volume 1, 342–344.

Миллериттік қозғалыс пайғамбарлық тұрғыдан Филадельфия қауымы ретінде басталды, ал 1856 жылы Лаодикея қауымына айналды. Жеті жылдан кейін бұл қозғалыс аяқталды, ал Жетінші күн адвентистері шіркеуі Лаодикея қауымы ретінде басталып, Иеміздің аузынан лақтырылып тасталғанға дейін сол күйінде қалады. Жүз қырық төрт мыңның қозғалысы Лаодикея қауымының қоймасынан шықты, дәл сол сияқты Миллериттік қозғалыс та Сардис қауымының қоймасынан шыққан еді. Жүз қырық төрт мыңның қозғалысы Миллериттік қозғалыспен мына тұрғыда параллель: алғашқы қозғалыс Филадельфиядан Лаодикеяға ауысты, ал соңғы қозғалыс Лаодикеядан Филадельфияға ауысады. Миллериттік тарихтағы Филадельфиядан Лаодикеяға өту нүктесі 1856 жыл ретінде нақты белгіленген, сондықтан соңғы қозғалыстағы өту нүктесі де белгіленуге тиіс, өйткені Құдай ешқашан өзгермейді. Өту нүктесі Аян кітабының он бірінші тарауында көшелерде өлтірілетін екі пайғамбар

арқылы айқындалады.

Олар өз куәліктерін аяқтаған кезде, түпсіз тұңғыықтан шығатын аң оларға қарсы соғыс ашып, оларды жеңіп, өлтіреді. Олардың өлі денелері рухани мағынада Содом және Мысыр деп аталатын ұлы қаланың көшесінде жатады; сол жерде Иеміз де айқышқа шегеленген еді. Аян 11:7, 8.

Соңғы қозғалыс өліп, содан кейін тік тұрып, бұдан соң ту ретінде қайта тірілер еді. Осылай істеу арқылы ол Республикашыл мүйізбен үйлесер еді. Республикашыл мүйіз аңға бейне жасайды, ал бейнесі жасалатын сол аң Аян кітабының он жетінші тарауында сөз болады; сол аң өлімші жарақат алған бесінші бас ретінде анықталады, әрі ол сегізінші бас болып қайта тірілер еді. Ол жетеудің ішінен шыққан сегізінші ретінде қайта тірілер еді.

Сонда болған, бірақ қазір жоқ аң — өзі сегізіншісі, әрі жетеудің бірі, және ол құрып кетуге барады. Аян 17:11.

Республикалық мүйіз әлгі аңның мүсінін қалыптастырар еді, сондықтан ол өлтіріліп, содан кейін қайта тірілер еді. Қайта тірілген кезде, ол алдыңғы жеті бастың ішінен шыққан сегізінші бас болар еді. Протестанттық мүйіз де Республикалық мүйізбен бір жерлік аңның үстіне мініп отыр, сондықтан оған да сол бір пайғамбарлық серпіндер тән болуы қажет. Миллериттік қозғалыстағы Филадельфиядан Лаодикеяға ауысу соңғы қозғалыстағы Лаодикеядан Филадельфияға ауысуды алдын ала бейнелейді.

Соңғы қозғалыс 2020 жылғы 18 шілдеде өлімші жарақат алған кезде, ол Лаодикия ретінде өлді. Аянның он бірінші тарауында бейнеленгеніндей, ол Филадельфияға өткен кезде, жетінің ішіндегі сегізінші қауымды бейнелейтін болады. 2020 жылғы өлім Республикалық мүйізбен қатарлас болды, өйткені 1989 жылғы ақыр заманның басталуынан бері алты президент болған еді. Алтыншы президент өлімші жарақат алды, ол 2024 жылы жазылады. Сонда сол бас 1989 жылғы ақыр заманның басталуынан бергі Америка Құрама Штаттарының сегізінші басы болады, әрі ол жетінің ішінен болады. Екі мүйіз де сегізіншіге айналатын алтыншы болды. Бұл ақиқат — сынақ мерзімі жабылардың дәл алдында мөрі ашылатын Иса Мәсіхтің Аяны туралы хабардың үлкен бір бөлігі.

Сол себепті қазіргі тарихымыздың түр-тұлғасын алдын ала бейнелейтін миллериттік тарихты айқын түсіну маңызды. Уайт қарындас 1856 жылы Лаодикеяны қозғалысқа қолданған Джеймс Уайттың түсіндірмесін растады, сондықтан бұл адамдық логикадан туындаған қолданылу емес. Жетінші күн адвентистері шіркеуі заң жүзінде республикалық мүйізбен байланыстырылардан жеті жыл бұрын-ақ, ол аян арқылы Лаодикея шіркеуі ретінде танылды. Бұл Жетінші күн адвентистері шіркеуінің тарихында оның жалаңаш, кедей, соқыр, бақытсыз және сорлы болмаған бірде-бір күні ешқашан болмағанын білдіреді. Осы пайғамбарлық шындық Езекиел кітабының сегізінші тарауындағы үдей түсетін төрт жиіркенішті адвентизмнің төрт ұрпағы ретінде тануға негіз бен мәнмәтін береді.

Миллершілдер тарихына Ишаяның жетінші тарауындағы алпыс бес жылдың құрылымы тұрғысынан келгенде, жеті уақыт туралы пайғамбарлық Миллершіл қозғалысының бүкіл

тарихын қамтитын пайғамбарлық қолшатыр екені мойындалуға тиіс. 1856 жылы Лаодикия қауымына арналған хабар Миллершіл адвентизм үшін осы шақтағы ақиқатқа айналды. Лаодикия хабарын жеткізуші Жақып Уайт та, Эллен Уайт та емес, Адал әрі Шынайы Куэгер болды.

Лаодикеядағы қауымның періштесіне жаз: мынаны Аумин, адал да шынайы Куэгер, Құдай жаратылысының бастауы айтады: Сенің істеріңді білемін: сен не суық емессің, не ыстық емессің. Суық не ыстық болғаныңды қалар едім. Сонымен, сен жылыұшырап тұрғандықтан, яғни не суық, не ыстық болмағандықтан, сені аузымнан шығарып тастамақпын. Өйткені сен: «Мен баймын, молшылыққа кенелдім, еш нәрсеге мұқтаж емеспін»,— дейсің, бірақ өзіңнің сорлы, бейшара, кедей, соқыр әрі жалаңаш екеніңді білмейсің. Сондықтан саған менен отта тазартылған алтын сатып алуға кеңес беремін, бай болуың үшін; және киінуің үшін ақ киім, жалаңаштығыңның ұяты көрінбес үшін; әрі көруің үшін көзіңе жағатын дәрі жақ. Мен сүйетіндерімнің бәрін әшкерелеймін де тәрбиелеймін; сондықтан құлшынысты болып, тәубе ет. Міне, Мен есік алдында тұрмын да қағамын; егер біреу дауысымды естіп, есікті ашса, оған кіріп, онымен бірге ас ішемін, ал ол Менімен бірге. Жеңіп шыққанға, Өзім де жеңіп шығып, Әкемнің тағында Онымен бірге отырғаным сияқты, оған да Менің тағымда Менімен бірге отыруға рұқсат етемін. Құлағы бар адам Рухтың қауымдарға не айтып тұрғанын естісін. Аян 3:14–22.

Шынайы Куэгер егер кімде-кім Оның даусын «еститін» болса, Ол ішке кіріп, онымен бірге «кешкі ас ішетінін» айқындайды. Егер Лаодикия есікті ашса, Мәсіх ішке кіріп, олармен бірге кешкі ас ішер еді. Егер Мәсіхке кіруге рұқсат етілсе, Ол хабар әкеледі, өйткені жеу рәмізі хабарды қабылдауды білдіреді. Бұл хабарды жалпы түрде жай ғана Лаодикияға арналған хабар деп сипаттауға болады, бірақ бұл — Оның ұсынатын хабарының нені білдіретінін үстірт қарастыру ғана. 1856 жылы Хайрам Эдсон Құдайдың періштелері Уильям Миллерге танып, жариялауға жетелеген ең алғашқы «уақыт пайғамбарлығының» түсінігін кеңейтетін пайғамбарлық мәліметтерді қамтыған сегіз мақаладан тұратын топтаманы ұсынды. Сол сегіз мақалада Эдсон Ишая жетінші тараудағы алпыс бес жылды дұрыс анықтайды.

Миллер қызметінің бастауы жеті уақытты ашудан тұрды, әрі оның қызметінің атымен аталған қозғалыс аяқталуға жеті жыл қалғанда, дәл сол пайғамбарлықтың анағұрлым терең аяны Миллериттік адвентизмге ұсынылды. Ол оларға шабыт арқылы Лаодикеялықтар деп айқындалған сол жылдың өзінде ұсынылды. Пайғамбарлық тұрғыдан, екі мың бес жүз жиырма күннен кейін, 1863 жылы, Миллердің пайғамбарлық уақыт жөніндегі алғашқы ашуы қабылданбай тасталды. Адвент қозғалысына арналған Лаодикея хабары 1856 жылы келді, және Иеміз есікті сегіз рет қақты, сегіз мақала арқылы, Өзінің кірер жер таба алар-алмасын көру үшін. Қозғалыстың соңында Ақиқат Куэгер Өз халқымен бірге сол қозғалыстың басталуындағы уақыт туралы ең алғашқы хабармен қоректеніп, бірге ас ішуді қалады. Бірақ Оның халқы жеуден бас тартты, және жеті жыл, немесе екі мың бес жүз жиырма пайғамбарлық күн өткен соң, Оның халқы Уильям Миллердің қолына берілген Дәуіттің кілтімен ашылған есікті жауып тастады. Олар өздерін өтірікпен азықтандырған ескі самариялық пайғамбарға қайта оралып, есек пен арыстанның арасында өлуге өз

тағдырларын мөрледі.

1856 жылы протестанттық мүйіз аян аңғарының дағдарысында болды, өйткені аян жоқ жерде халық құриды. 1856 жылы республикалық мүйіз де дағдарыс жағдайында болды.

1856 жыл «Қансыраған Канзас» деп аталған қиян-кескі қақтығыстың, яғни Канзас–Миссури шекара соғысының жалғасуымен ерекшеленді. Бұл күрес Канзастың Одаққа еркін штат ретінде ме, әлде құл иеленуші штат ретінде ме кіретіні туралы болды. Қақтығысқа құлдықты жақтайтын және құлдыққа қарсы қоныстанушылар арасындағы зорлық-зомбылыққа толы қақтығыстар кірді.

1856 жылғы 22 мамырда Америка Құрама Штаттары Сенатының мәжіліс залында да зорлықты оқиға орын алды: Оңтүстік Каролинадан шыққан құлдықты жақтаушы конгрессмен Престон Брукс Массачусетс сенаторы Чарльз Самнерге таяғымен айуандықпен шабуыл жасады. Самнер «Канзасқа қарсы қылмыс» деп аталған, құлдыққа қарсы сөз сөйлеген еді, бұл Бруксты қатты қорлады. Таяқпен сабау оқиғасы құлдық мәселесіне байланысты Солтүстік пен Оңтүстік арасындағы шиеленістің күшейіп бара жатқанын айқын көрсетті.

1856 жылы 1854 жылы қабылданған Канзас–Небраска заңы туғызған саяси толқуларға жауап ретінде Республикашылдар партиясы құрылды; бұл заң құлдықтың жаңа аумақтарға таралуына қарсы күшейе түскен қарсылықты өршітті. Партияның алғашқы ұлттық съезі Филадельфияда өтті, және 1856 жылғы сайлауда Джон С. Фремонт олардың президенттікке алғашқы кандидаты болып таңдалды.

Канзас–Небраска туралы заң Канзас пен Небраска аумақтарын ұйымдастырып, сол аумақтардағы қоныстанушыларға өз шекаралары ішінде құлдыққа рұқсат етілетін-етілмейтінін шешуге мүмкіндік берді. «Халық егемендігі» деп аталған бұл тұжырымдама іс жүзінде 1820 жылғы Миссури ымырасының күшін жойды; аталған ымыра Луизиана аумағында 36°30' параллелінен солтүстікте құлдыққа тыйым салған еді. Бұл заңның аумақтардағы құлдық мәселесіне ықпалы терең болды. Ол өңірлік шиеленістерді қайта өршітті, өйткені бұрын еркін жер деп саналған Канзас сияқты аймақтарға құлдықтың таралуы мүмкін деген жол ашты. Канзас–Небраска туралы заңның қабылдануы Канзас аумағына құлдықты жақтайтын да, құлдыққа қарсы да қоныстанушылардың жаппай ағылуына әкелді; олардың әрқайсысы халық егемендігі бойынша дауыс берудің нәтижесіне ықпал етуді көздеді. Аумақты бақылау жолындағы бұл бәсеке 1856 жылы «Қанды Канзас» деген атпен белгілі болған зорлық-зомбылық қақтығыстарына және заңсыздық кезеңіне алып келді.

1856 жылғы президенттік сайлау елеулі саяси оқиға болды. Онда Демократиялық партиядан Джеймс Бьюкенен, Республикашылдар партиясынан Джон С. Фремонт және Америкалық партиядан бұрынғы Президент Миллард Филлмор арасында үшжақты бәсеке өтті. Джеймс Бьюкенен сайлауда жеңіске жетіп, Америка Құрама Штаттарының 15-ші Президенті болды.

Джеймс Бьюкененнің президенттігі, ең алдымен, Солтүстік пен Оңтүстік арасындағы күшейе түскен шиеленістер мен жікке бөлінуді тиімді түрде еңсере алмауымен белгілі; соның соңы, ақырында, ол қызметтен кеткеннен кейін көп ұзамай Америкадағы Азамат соғысының басталуына ұласты. Оның президенттігі басшылық пен дағдарысты басқарудағы осы елеулі сәтсіздіктерге байланысты Америка тарихындағы ең сәтсіз президенттіктердің бірі ретінде жиі қарастырылады.

1857 жылғы атышулы Дред Скотт шешімі құлдықтағы болсын, азат етілген болсын, құлдардың азамат еместігін және федералдық соттарда талап қоя алмайтынын мәлімдеді. Сондай-ақ ол Конгрестің Америка Құрама Штаттарының аумақтарында құлдыққа тыйым сала алмайтынын жариялады. Демократ Бьюкенен құлдықты жақтайтын Дред Скотт шешімін жұрт алдында қолдады.

Құлдықты жақтаушы демократ Бьюкененнің ұстанымы шиеленістің Азамат соғысына ұласуына жол беріп қана қойған жоқ, сонымен бірге оның елдің экономикасын басқарудағы дәрменсіздігі 1857 жылғы дүрбелеңге әкелді; бұл дүрбелең Ұлы күйзеліс дәуіріне дейінгі Америка тарихындағы ең ірі экономикалық құлдыраулардың бірі болды. 1857 жылғы дүрбелең бірнеше жылға созылған ауыр экономикалық тоқырауға ұрындырды. Кәсіпорындар мен банктер жабылды, жұмыссыздық өсті, ал қор нарығы құлдырады.

Бьюкененнің президенттігі кезінде Оңтүстік штаттар Одақтан бөліну үдерісін бастады, әрі олар 1860 жылы республикалық Авраам Линкольннің сайлануына жауап ретінде бөлініп шықты. Бьюкенен бөліну дағдарысына енжар көзқарас ұстанып, федералдық үкіметте бөлінуді күшпен тоқтатуға өкілеттік жоқ деп пайымдады. Осындай шешуші іс-әрекеттің болмауы бөліну қозғалысының қарқын алуына мүмкіндік берді. Оның нық басшылық танытпауы және бөліну дағдарысын шешу үшін батыл шаралар қабылдауға құлықсыздығы Оңтүстіктің Одақтан әскери қарсылыққа ұшырамай шығып кете аламыз деген түсінігінің қалыптасуына ықпал етті.

1860 жылы алғашқы республикалық президент Авраам Линкольн сайланды. 1863 жылғы 1 қаңтарда Президент Линкольн соңғы Азат ету туралы жарлыққа қол қойып, оны жариялады; онда Конфедерация иелігіндегі аумақтағы барлық құлдықта жүрген адамдардың азат етілуі тиіс екені мәлімделді. Бұл атқарушылық жарлық Азамат соғысына елеулі ықпал етті, өйткені ол қақтығысты Одақты сақтап қалу жолындағы күрес қана емес, сонымен бірге құлдықты жою жолындағы күреске де айналдырды. Азат ету туралы жарлық құлдықта жүрген адамдардың бәрін бірден азат еткен жоқ. Ол нақты түрде Одақтың билігі шектеулі болған Конфедерация иелігіндегі аумаққа ғана қолданылды. Одақ күштері ілгерілеп, Конфедерация аумағын өз бақылауына алған сайын, бұл жарлық орындалып, сол аймақтардағы құлдықта жүрген адамдар азат етілді. Азат ету туралы жарлық Америка Құрама Штаттарында құлдықтың ақырында жойылуына қарай жасалған шешуші қадам болды және 1865 жылғы 6 желтоқсанда қабылданып, ратификацияланған АҚШ Конституциясына Он үшінші түзетудің қабылдануына жол ашты.

1850-жылдардан бастап Республикалық мүйіз құлдық мәселесінің дағдарысында болды. Елдегі екі негізгі бөлініс саяси ойдың екі негізгі санаты арқылы бейнеленді. Бөліну үдерісі 1856 жылы құлдыққа қарсы және құлдықты жақтайтын топтар өздерінің құлдық жөніндегі көзқарастарын орнықтыруға ұмтылып, Канзас аумағына көшіп бара бастағанда, дәл сол уақытта Филадельфия Лаодикеядан бөлініп жатқан кезде, басталды. Демократтар құлдықты жақтады, ал республикашылар құлдыққа қарсы болды.

1856 жылы «Қанға бөленген Канзас» жақындап келе жатқан соғыстың шағын көрінісі болды. Сол жылы құлдықты жақтайтын демократ республикалық мүйіздің басшысы болып сайланды, әрі оның дәрменсіз басшылығы, осы соңғы күндерге дейін, дәрменсіз президенттіктің нышанына айналды. Ол Бьюкененнің президенттігі қалдырған бытыраңқылықты ретке келтіруге мәжбүр болған тұңғыш республикалық президенттің алдында келді.

1863 жылға қарай Республикалық мүйіз Аянның он үшінші тарауындағы жердегі аң тарихындағы ең маңызды атқарушылық жарлықты шығарды. Бұл атқарушылық жарлық құлдық мәселесіне қатысты еді. Жарлықтың бір тармағында былай делінген: «Раббымыздың бір мың сегіз жүз алпыс үшінші жылының қаңтар айының бірінші күніне қарай, Құрама Штаттарға қарсы бүлік жағдайында тұрған халқы бар қандай да бір штаттың ішінде немесе штаттың арнайы белгіленген бөлігінде құл ретінде ұсталып отырған барлық адамдар сол сәттен бастап, бұдан былай да, мәңгілікке азат болады; әрі Құрама Штаттардың Атқарушы Үкіметі, соның ішінде оның әскери және теңіз билігі, ондай адамдардың бостандығын мойындап, оны қорғайды, және олардың нақты бостандықтарына жету үшін жасайтын қандай да бір әрекеттерін тежеу үшін, ол адамдардың өздеріне немесе олардың кез келгеніне қарсы ешқандай әрекет жасамайды». Құлдық мәселесінің шешімі сол кезеңде тарихи тұрғыдан толық болмағанымен, Линкольн: «қандай да бір штаттың ішінде құл ретінде ұсталып отырған барлық адамдар ... сол сәттен бастап, бұдан былай да, мәңгілікке азат болады» деп жазғанда, Конституцияның мәні мойындалғаны көрінеді.

Линкольн Конституцияда білдірілген, «барлық адамдар тең жаратылған» деп айқындайтын іргелі қағидаға қайта оралып жатты. Линкольн іргелі ақиқаттарға қайта оралып жатқан дәл сол уақытта, протестанттық мүйіз өз іргелі пайғамбарлығын, яғни құлдық туралы пайғамбарлықты, теріске шығарып жатты. Сондықтан дәл Республикалық мүйіз құлдыққа қатысты өз тарихындағы ең маңызды «атқарушы жарлығын» жасап жатқан кезде, протестанттық мүйіз де Мұсаның анты мен қарғысы арқылы бейнеленген құлдық туралы пайғамбарлыққа қатысты өз пайғамбарлық тарихындағы ең маңызды атқарушы жарлықты жасады. Республикалық мүйіз негіздерге қайта оралуды таңдады, ал протестанттық мүйіз өз негізін теріске шығаруды және өзіне ешқашан қайта оралмау бұйырылған нәрселерге қайта оралуды таңдады.

1863 жылы Республикалық мүйіз екі лагерьге бөлінді, ежелгі Израил патшалығы Еробоғам мен Рехобоғамның кезінде қалай бөлінген болса, дәл солай. 1863 жылы Протестанттық мүйіз Еробоғамның Бетел мен Дандағы екі құрбандық үстелімен бейнеленгендей, заңды түрде Республикалық мүйізге қосылды. Бұл екі мүйіз тарих бойымен бір-бірімен қатар

қозғалады, ал 1863 жылдың тарихы, әсіресе, ақырғы күндердің тарихын бейнелейді.

Миллершілдер тарихы жүз қырық төрт мыңның тарихында бірнеше пайғамбарлық ескертпелермен қайталанады. Сол ескертпелердің бірі — Миллершілдер тарихындағы нысаналы тыңдаушылар әуелі қозғалыстан тысқары болғандар, ал содан кейін қозғалыстың өзі болғаны. Жүз қырық төрт мыңның қозғалысында Аян кітабының он сегізінші тарауындағы екі үндеу екі нысаналы топты айқындайды, бірақ бұл нысаналар Миллершілдер тарихына керісінше тәртіппен беріледі. Бірінші нысана — Құдайдың халқы, ал екінші үндеу — әлі де Бабылда жүрген Құдайдың өзге отары.

Тағы бір пайғамбарлық ескерту мынау: екі тарих та бір қауымнан екіншісіне өтсе де, миллериттер Филадельфиядан Лаодикеяға өтті, ал үшінші періштенің құдіретті қозғалысы Лаодикеядан Филадельфияға өтеді. Бұл миллериттердің алтыншы қауымнан жетінші қауымға өткенін, ал жүз қырық төрт мыңның жетінші қауымнан жетінің ішіндегі сегізінші қауымға өтетінін айқындайды.

Республикалық мүйіз өз қозғалысын 1863 жылдың төңірегіндегі тарихта құлдықты жақтайтын ұлттан құлдыққа қарсы ұлтқа қарай бастады. Сол тарихтың дағдарысы осы «соңғы күндерде» сол бір қарсыластар болып табылатын екі саяси партияны қалыптастырды. Сол тарихтағы тұңғыш республикалық президент соғыс аяқталғаннан кейін небәрі бірнеше күн өткен соң өлтірілгені сияқты, соңғы республикалық президент те символдық түрде өлтіріліп, дүние жүзі шаттанған кезде көшеде өлі күйінде қалдырылды. Ол Азамат соғысы аяқталғаннан кейін бірнеше күннен соң емес, ақырғы азамат соғысы басталардан сәл бұрын өлтірілді.

Бірінші республикалық президенттің алдында Америка тарихындағы ең дәрменсіз президент болды, ал соңғы республикалық президенттің алдында да дәл сондай президент болады. Бірінші республикалық президенттің алдында болған демократиялық президенттің дәрменсіздігі азаматтық соғысқа ұласқан дағдарысты туғызды, және дәл сол дәрменсіздік қазір де қайталануда. Соңғы республикалық президенттің алдында келетін демократиялық президент экономиканы сондай түрде басқарды, соның нәтижесінде сол уақытқа дейінгі Америка тарихындағы ең ірі экономикалық күйреу орын алды. Екі мүйіз жексенбілік заңға дейін параллель жүреді. 1863 жылы екі мүйіздің де бірінші ұрпағы басталды, және екі мүйіз үшін де төртінші әрі соңғы ұрпақ шығысқа қарап, күнге тағзым ететін болады.

Илияс туралы хабар әрдайым ескерту хабарын растайтын Құдайдың үкімдерімен қатар жүреді. Бүгінгі дүниенің қоғамы топан судан бұрынғы адамдар сияқты өмір сүріп жатыр. Олар ішіп-жеп, туындауы мүмкін кез келген мәселені жаһаншыл техно-алпауыттар шешеді деп үміттенуде. Құдай Сөзі дүниенің қазір орасан зор дағдарыстың табалдырығында тұрғанын айқындап көрсетіп отыр.

«“Түн туралы не деуге болады?” Мен осы хабарлардың мән-маңызын айыра аламын ба? Ұлы сауықтыру жүйесінің қорытынды ісіндегі олардың алатын орнын түсінемін бе? “Пайғамбарлықтың анық сөзімен” соншалықты жақсы таныспын ба, сондықтан өзімнің айналамда болып жатқан оқиғалардан келе жатқан Патшаның есік алдында тұрғанының

айқын дәлелін көре аламын ба? Құдай маған берген нұрды ескере отырып, өз мойныма артылған жауапкершілікті сезінемін бе? Маған Оның басқарушысы ретінде сеніп тапсырылған әрбір қабілетті құрып бара жатқандарды құтқаруға бағытталған орынды күш-жігерде қолданып жүрмін бе? әлде мен жылыұшырағымын ба әрі немқұрайдымын ба, зұлым дүниемен ішінара араласып кеткенмін бе, Құдай маған берген қаражат пен қабілетті көбінесе өзімді қанағаттандыру үшін пайдаланып, Оның ісінің ілгерілеуінен гөрі өзімнің жайлылығым мен рахатымды көбірек ойлаймын ба? Мен өз жүріс-тұрысым арқылы “әлемде күшейе түскен Жетінші күн адвентистері кернейден анық емес үн шығарып жатыр және осы дүниелік адамдардың жолымен жүріп барады деген сенімді” нығайтып жүрмін бе?”

«Біз дүниені өздерінің заңсыздықтары үшін жазалауға жақындап келе жатқан Құдайдың аяқ дыбыстарын естиміз. Заманның ақыры бізге таяп қалды. Дүние тұрғындары отқа тасталып өртелу үшін бау-бума етіліп байланып жатыр. Сен арамшөптермен бірге байланып қалмақпысың? Жыл сайын мыңдаған, мыңдаған және он мыңдап он мың жанның құрып, өз күнәларының ішінде өліп жатқанын түсінесің бе? Құдайдың пәлелері мен үкімдері өз ісін әлдеқашан атқарып жатыр, ал ақиқат нұры олардың жолына шашылмағандықтан, жандар опатқа кетіп барады». General Conference Daily Bulletin, April 1, 1897.

Түнде жаныммен Сені қаладым; иә, ішімдегі рухыммен Сені ерте іздеймін; өйткені Сенің үкімдерің жер бетінде болған кезде, әлем тұрғындары әділдікті үйренеді. Ишая 26:9.